

Κέρκυρα 1 Σεπτεμβρίου 1918.

ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΜΠΡΟΘΙΑ ΤΩΝ ΕΝΝΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑ

Περιεχόμενα

Έλέν. Θεοτόκη. Οί Πρόσφυγες. Διήγημα.

Shakespeare. Μακέδ. Πράξ. Δ. Σκ. Α΄.

Μετάφραση Κ. Θεοτόκη.

Dostoiewsky. Τα Χριστούγεννα του μικρού
παιδιού.

* * Σονέτο.

A. De Vigny. Το βουνό των Εληθών.

Πίνδακας.

ΚΕΡΚΥΡΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ Σ. ΛΑΪΤΖΑ

1918.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Μετ' στή μεγάλη, τήν ακανόνιστη αὐλή ἀντηχάει ἡ ζωὴ τοῦ ξεβγαίνει ἀπ' τὰ καταλύματα τῶν προσφύγων. Δυνατὴ καὶ νικήτρα, ὅπου κι' ἂν βρισκεται, σὲ παλάτια τρανὰ ἢ σὲ παληόσπιτα, σὰν ἐκεῖνα ὅπου βρόηκανε ἄσυλο οἱ πρόσφυγες στὴ Θεσσαλονίκη, ἀντηχάει τρομερὴ καὶ ξεσπαι μ' ἕνα παράπνο ἢ κάποιον κλάμα, γιατί ὑποφέρουν κεῖ μέσα' τὰ παιδιὰ βασανίζουνε τὲς μητέρες κ' οἱ μητέρες ἀθελά τους βασανίζουνε τὰ παιδιὰ.

Λιγιστὸ τὸ ψωμί, τὸ νερὸ μετρημένο, καὶ στενοχώρια, στενοχώρια πρὸ πάντων, δοκιμάζουν οἱ οἰκογένειες τοῦ ἄλλη φορά εἶχαν ἀνεση καὶ ἡσυχία. Στὸ βάθος τῆς αὐλῆς ἕνα παλτὸ σπίτι μὲ ραχίσματα στοὺς τοίχους, μὲ ρούχα ἀπλωμένα στ' ἀνοιχτὰ παράθυρά του, ἔχει πάνου ἀπ' τὴν πόρτα του μιὰ μεγάλη κληματαριά, τοῦ ριχνεὶ στὴν αὐλὴ τὸν ἴσκιο τῆς. Μέσα κεῖ ζοῦν εἴκοσι ὡς τριάντα οἰκογένειες, τοῦ φιλονεικοῦν γιὰ τὰ δωμάτια, γιὰ τὸ νερό, γιὰ τὴ θέση τοῦ θά πιάσουν, ὅταν θὰ ξεπλωθοῦνε στὸν ὕπνο. Στὸ πλάι τῆς αὐλῆς ἕνα μεγάλο μαγαζὶ ὑγρὸ καὶ σκοτεινὸ ἀποθηκεύει οἰκογένειες, τοῦ ξεχειλίζουν ὡς ἔξω, στεγασμένες ἀπὸ παληὰ καραβόπαννα, καὶ χωρισμένες ἢ μιὰ ἀπ' τὴν ἄλλη ἀπὸ ξεθωριασμένα κουρέλια τοῦ κρέμονται. Κουβαδὲς μὲ νερό, ζύλα, ρούχα ἄπλυτα, ἀγγεῖα μαγειριοῦ, παιδιὰ ἀνόρεχτα, γυναῖκες κακοντυμένες καὶ κούρασμένες σκορπίζονται δῶ καὶ κεῖ στὴν αὐλή. Ἐκεῖ ἀνάμεσα γλύστρησε, ἀφοῦ ἐμπῆκε ἀπ' τὴ μισογκρεμισμένη πόρτα ἕνας πρόσφυγας ὀχτῶ χρονῶ μελαχροινὸς καὶ σοβαρὸς, μὲ μπαλωμένα, μὰ καθαρὰ ρούχα, μὲ παπουτσάκια τοῦ συγκρατιῶνταν ἀκόμα στὰ παιδικὰ του πόδια καὶ γῶθηκε πίσω ἀπὸ τὰ πάνινα χωρίσματα.

« Ἡ μάνα δὲν ἔφτασε ἀκόμα! » μουρμούρισε καὶ ξαναβγήκε στὴν αὐλή.

« Μανῶλη! » τοῦ φώναξε μιὰ γρηά, τοῦ σκυμμένη πάνου ἀπὸ ἕναν κἀδο σαπούνιζε τὰ σκουμένα τῆς ρούχα: « διώζανε τὴ μάνα σου ἀπὸ τὴ δουλειά; »

Ὁ μικρὸς ἔστρεψε πρὸς αὐτὴν τὴν ἑξέστη ματιὰ του κι' ἀποκρίθηκε σοβαρά: « Ὅχι, δὲν τὸ πιστεύω. Ἡ μάνα εἶχε νὰ τοὺς παρακαλέση..... Πῆγα ὡς καὶ γῶ στὸν Ἄη Δημήτρη καὶ τοῦ δεήθηκα... μὰ φοβοῦμαι, γιατί δὲν εἶχα δεκτῆρα γιὰ νὰ τοῦ ἀνάψω ἕνα κεράκι. ! »

Ἡ γρηά ξακολούθησε τὸ πλύσιμό τῆς. Μὲ τὰ σκελεθρωμένα χέρια τῆς, τοῦ τὰ ἀφρίζε ἢ σκπουνάδα, ἔτριβε στὴ σάνιδα, ἔχτυπούσε καὶ ἐστράγγιζε ἔπειτα

τά πλυμένα πανιά. Σε κάθε χτύπημα, σε κάθε σκούνημα. Έλεγε: πώς όλο της το σώμα έμελλε να σωριαστή κι ώς τόσο ξεκλουθοῦσε με πείσμα, κι' αναστενάζοντας από τον κόπο όλο βιαζόνταν να τελειώσει. Ο Μανώλης σίμωσε μία συντροφιά παιδιών που παίζαν σε μία γωνιά της αὐλῆς, κοίταζε μίαν ξανθή μικρούλα και τήν ερώτησε. «Σταυρούλα, έφαγες;»

«Έφαγα. Σήμερα μου δώσαν πολλοί. Έφαγα μπαμίες και ψωμάκι, μά λίγο κι' ένα κομμάτι καρπούζι.»

Ο μικρός τήν κοίταζε σαστισμένος.

«Άλλες φορές μούδινες κι' εσύ,» είπε ακόμη η μικρούλα.

Αὐτή η Σταυρούλα ήτανε μία μικρούλα χαμένη. Καθώς έρχόνταν στην Θεσσαλονίκη από τες Σέρρες, για να γλυτώσουν από το Βουλγαρο, οι γονιὰ της τήν έχασαν. Και τώρα τήν κρατοῦσε μία οικογένεια από τον τόπο της, μά φαγι εύρισκε απόδω απόκει.

«Τώρα δέν έχω» της εἶπε ο Μανώλης έπειτα από μία στιγμή σιωπῆς: «δέν ξέρω αν θα φέρη κάτι η μάνα. Μά εσύ ώς τόσο έφαγες και καρπούζι! τί καλό που είναι για τή δίψα.» Και λέγοντας αυτό ανάγλυψε τό φουμένο στόμα του.

«Έχω και νερό σήμερα!» εἶπε η Σταυρούλα με μία σπιθα στα μάτια.

«Τό φυλάω κρυφά. Χτες έπήγα να σκάσω!»

«Νερό!» φώναζε ο μικρός. «Ω δός μου λίγο.»

«Όχι» τούπε στοχαστικά η μικρή: «ὕστερα εγώ δέ θάχω.»

«Μιά γουλιὰ να βρεζώ τα χείλη μου!» παρακαλεσε.

«Όχι σου λέω!»

Η μικρή εἶχε θυμώσει. Ο Μανώλης αναστέναζε κι' έμουρμούρησε: «Αχ! θάρρη η μάνα. Δέν μπορεί ν' αργήσει.» Κι' έτραβήχτηκε παραμέρα: μά άρχισε να ανησυχεί.

Γιατί άργούσε τόσο; Τό μεσημέρι εἶχε περάση από πολλή ώρα. Μήν της εἶπαν πως δέν τή θέλουν πλιά στη δουλειά; και που να πήγε έτσι διωγμένη;

Πώς έκλαιγε τώρα τρεις μέρες! Τή νύχτα δέν έκοιμόνταν ποτέ της, και ο μικρός ηξερε πως ακατάπαυτα εἶχε στο νοῦ της εκείνους που εἶχανε χάση, τον πατέρα και τήν καλή αδερφή του. Ως κι' αυτός τούς θυμόνταν πολύ: θυμόνταν πολλά από τήν περασμένη ζωή τους, από τή χαμένη εύτυχία τους! Εἶχανε ένα μεγάλο γτήμα, όπου έτρεχε με τήν αδερφή του κι' έπαιζε

ξέγνοιαστος όλη μέρα... Σαν ένα αέρι ανοιξιάτικο μέσα σε βαρύ χειμώνα, οι θυμωσες αὐτῆς τῆς γλυκεῖας ζωῆς τον συνέπαιρναν, κι' αίστανόνταν πόση πίκρα θα ὑπόφερεν η δύστυχη μάνα. που εἶχε καταντήσει σε τέτοια δυστυχία. Ήτανε τον περασμένο καιρό τόσο γελαστή, τόσο ζωηρή. Κάθε αὐγή η ίδια εἰπήγαινε ν' άρμεξῆ τες ἀγελάδες της, (κι' εἶχαν πολλές) κι' έτρεχε κι' αὐτός κάθε αὐγή κατόπι της. «Έλα μαζί μου» τού φώναζε κάθε αὐγή ο πατέρας του, ένας άντρας ψηλός και πάντα χαρούμενος. Κι' αὐτός ἀποκρινόνταν πάντα: «Όχι θα πάω με τή μάνα!» Και ο πατέρας τον ξεκινούσε γελώντας, και τον πρόφτανε, και τον άρπαζε, και τον έβαζε στα γόνατά του, πάνω σ' ένα αλογάκι που έτρεχε, έτρεχε, μέσα στα πετρερά μονοπατια.

«Τώρα άντις η μάνα παιδεύεται και καταφρονιεται!» αναστέναζε ο μικρός: «κι' ο πατέρας; κι' η Φρόσω; Χαθήκανε!»

Άξαφνα ταράχτηκε. Η μάνα του έρχόνταν καταϊδρωμένη, λαχανιασμένη, κλαμένη. Ήταν μία γυναίκα μαραμένη και παθιασμένη: μ' ένα παλιό μακρύ φουστάνι κι' ένα μακρύ φακιόλι, που σκέπαζε τες μαυρες ξεθωριασμένες πλεξίδες της.

«Όχι, άργησα παιδάκι μου» εἶπε μόλις αντίκρυσε το Μανώλη — «παράδερνα ίσια με τώρα!» κι' έσωριάστηκε κατά γῆς σφουγγίζοντας με τό χέρι τό μέτωπό της.

«Μαννα σε θάσταζαν;» ερώτησε ανήσυχος.

«Μ' έδιωξαν» τού ἀποκρίθηκε πικρά: «μ' έδιωξαν σαν τό σκυλλί. Όσο παρακαλοῦσα, τόσο θυμωνε ο κύριος διαχειριστής. «Όλοι οι πρόσφυγες να πάτε στο διάβολο!» εἶλε.»

Τώρα κι' άλλες γυναίκες τήν τρογύρισαν. Όταν εἶχε πιάση δουλειά στο νοσοκομείο τή ζήλεψαν τώρα τή συμπονούσαν κι' επέσχιζαν να τήν παρηγορήσουν.

«Κοιτάχτε πως βρίσκομαι» τούς εἶλε κλαίοντας και σήκωνε τό πάλιό της φουστάνι: «κοιτάχτε τί φορῶ! Τό βγάζω και καθομαι δίχως για να τό πλύνω. Αχ δυστυχία μου! Εἶμαι δυο φορές πρόσφυγας. Έχασα πατρίδα κι' άντρα! κι' ὕστερα στες Σέρρες ως και τή θυγατέρα!»

«Ήσυχασε μάνα» εἶπε σιγά τό παιδί: «πάμε!» Και πιάνοντας της τό χέρι μουρμούρησε πάλι: «Τι θα γίνουμε τώρα;»

Η Μαργώ τραβήχτηκε με τό παιδί της σε μία γωνιά της αὐλῆς, ζανα-

κάθησε πάνω σ' ένα σωρό πέτρες και ξιπόλιξε μέσα από ένα λεπρό παννί ένα κομμάτι μαύρο ψωμί και δυό άγριουρες ντομάτες.

« Άλλο δέν μπορέσα νά σου φέρω » είπε πικρά.

« Μάννα! διψάω » τής φώναξε ο Μανώλης.

« Ω διψάς, παιδί μου! ανάμεινε μιιά στιγμαούλα νά ξεποστάσω και πηγαίνω νά σου φέρω νερό. Είναι τόσο μακριά! Ή ντομάτα θά σέ δροσίση ώς τόσο. »

Ο μικρός έτρωγε λαίμαργα. Ή μάννα του σταχτοτικά τόν κοιτάζε. Σίμωτε τότες ή Σταυρούλα και στάθηκε όρθή μπροστά του. Ο Μανώλης τής έδωκε νά δαγκάση λίγη ντομάτα!

« Μην τής δινεις; » τούπε ή μάννα. « δέν έχω νά τή θρέψω κι' αυτήνη!... »

Ή μικρή τήν άγριοκοίταξε κι' έφυγε. Ή φτωγή γυναίκα σηκώθηκε, μπήκε μέσα στό διαμέρισμά της κι' έφερε έναν άδειανόν κουβά.

« Πηγαίνω γιά τό νερό » είπε κι' έβγήκε από τήν αΐλή.

« Κακόμοιρη Μαριγώ! » είπε ή γρηά που έπλενε ακόμα τά ρούχα της « πώς κατόντησε ύστερα που ήτανε τόσο εύτυχημένη. »

« Τά χτήματα όμως δέ θά τά χάση » άπάντησε μιιά άλλη γυναίκα. « θά τά ξαναπήρη μιιά μέρα! »

« Ω; νάβη κεινη ή μέρα... εγώ θά κοιμάμαι βέβαια τόν αιώνιο τόν ύπνο! Ίσως ώς κι' αυτή... » έκαμε ή γρηά μ' ένα πικρό χαμόγελο άνασκύφοντας μιιά στιγμή από τή δουλειά της.

« Τά χτήματά μας θά τά ξαναπήρουμε! Ναι, και θά ξαναβρούμε και τήν αδερφή μου και που τήνε χάσαμε. » είπε ο μικρός με πίστη.

Οί γυναίκες δέν του άποκρίθηκαν γιά νά μήν τόν πικράνουν κι' έστοχάστηκαν πώς μπορούσε νά χει και δικη. Κι' ώς τόσο ο μικρός διψούσε μά δέν τολμούσε νά ζητήσει νερό καμιανης, γιατί ήξερε πώς τ'άφερναν από μακριά με τόν κόπο και πρόσμενε τή μάννα του με άνησυχία. Μά εκείνη έγύρισε σέ λίγο τρομασμένη, με τόν κουβά άδειανόν και φώναζε άμέσως.

« Χριστέ μου! τί γίνεται! ή χώρα καίεται. Δέν πήρατε χαμπέρι; »

« Ηξέραμε πώς είχε πιαση ή φωτιά, μά δέ μάς έγνωιασε! ακόμα βαστάει; » άπάντησε άδιάφορη κάποια γυναίκα.

« Έλάτε κι' ιδέτε. »

« Ή φωτιά έχει πιάσει στόν Ντιπελχανέ! »

« Και μ' αυτόν τόν άνεμο! »

« Και νερό δέν είναι! »

« Τι έχει νά γίνει! »

« Ο Θεός και ο Άγιος Δημήτρης! »

Και τώρα πολλοί πρόσφυγες πήγαιναν νά ιδούν τήν πυρκαϊά και σκορπίζονταν στους δρόμους ανάμεσα στά κύματα του κόσμου, που πήγαινε προς τό μέρος όπου είχε ανάψη. Και ή φωτιά ώς τόσο άπλωνόταν, σαν κόκκινη θάλασσα, άγρια, όρμητική, άσυγκρατη, και με τό φύσημα του δυνατού άνέμου έθήριε από στιγμή σέ στιγμή, ρουφώντας ένα κατόπι σ' άλλο τά παλιά ζύλινα σπίτια, στές άπόκεντρες συνοικίες, πλημμυρώντας τους στενούς δρόμους, άδράζοντας μονομιάς τές βαρείες τεράστιες κληματαριές, τά καφασωτά παράθυρα, που άναμμένα έπέφταν μες στές παράμερες μεγάλες αΐλες, καταχλώντας άπονα τόσες ιστορικές θύμησης, τή μυστηριώδικη ύψη μιανής χώρας. Και σαν τό μελίσι που άναταράζεται και βοΐζει σκοτισμένο από τόν καπνό, έτσι κι' ο κόσμος, που ζούσε κρυμμένος εκεί μέσα, ξεσπασε και πετάχτηκε όλος στίς δρόμους. Τούρκισσες τυλιγμένες στους φερεντζεδες τους έφεύγαν βιαστικά σιωπηλές και φοβισμένες ή με μουγγούς άναστεναγμούς, με βαρεία « άχ! άχ! » και τές ακολουθούσαν τά παιδάκια τους μισόγυμνα, φορτωμένα μπόρους στά χέρια! Έβραίοι με τές μακριές χρωματιστές ρόμπες τους, με τά μακρουλά, άξυριστα και κάτωρα πρόσωπα, έφευγαν άργά, άργά, τριγυρισμένοι από δυό τρία παιδάκια, που τους τραβούσαν από τά ρούχα. Άλλα παιδιά έφεύγαν και κεινα φορτωμένα ρούχα, ή με κουβέρτες στήν άγκαλιά, που κάποτε τους έπέφταν και έμπερδούσαν στά πόδια τους, σκορπώντας ο,τι είχαν μέσα. Άλλα άνοίγαν τά μάτια περιτρομα, γιατί έβλέπαν τους γονπούς τους νά χάνουν τά φρένα.

Οί φλόγες φαινόταν απ' όλουθε, κι' όλουθε έφτανε ή όσμή τής πυρκαϊάς. Κ' οί πρόσφυγες βλέποντας τή φωτιά νά σιμώνη φώναζαν τρομασμένοι γιά τό στερόν καταφύγι τους. Χτυπώντας τά στήθια τους έλεγαν: « Θ' άπλώση αλοιμόνο! ή φωτιά ώς τά σπίτια μας! »

« Νά γλυτώσω τό πράμα μας! » ούρλιαζε ή κυρά Μαριγώ.

Ποτέ της δέν είχε τρομάξει τόσο τόν έρχομό τής καταστροφής, όσο τώρα που κιντώνε το μοναχό πράμα που τής άπόμενε, ένα παλλό πάπλωμα και λίγα κουρελιασμένα ρούχα. Μά αυτά ήταν τώρα όλη ή περιουσία της.

Βογγώντες τὰ συμμαζέψε ένα ένα με ἐπιμελεια, τὰ ζαλώθηκε πίσωπλατα και ἀκολούθησε κι' αὐτὴ τὸ ἀνθρώπινο ρέμα πού ἔφευγε τώρα τὴν πυρκαϊά. Κρατοῦσε σφιχτὰ ἀπὸ τὸ χέρι τὸ παιδί της. Δεξιά κι' ἀριστερά ὁ κόσμος τὴν ἔσπρωχνε. Μαζὴ με ἄλλους σταμάτησαν στὸ μεγάλο δρόμο τῆς ἀκρογιαλιᾶς με τὰ μεγάλα νεύχιστα σπίτια, καὶ ἡ γυναῖκα ἀπίθωσε στὴν ἄκρη πρὸς τὴ θάλασσα τὸ μπόγο, κοντὰ σ' ἄλλα ροῦχα, μπαούλα καὶ ἐπιπλα πού ἦταν ἐκεῖ ἀραδιασμένα. Ὁ μικρὸς ἀκούμπησε τότες τὸ κεφάλι στὸ στῆθος τῆς μάνας του, συντριμμένος ἀπὸ τὴν κούραση, τυραννισμένος ἀπὸ τὴν ἀσθηστὴ διψά του κι' ἔβλεπε τὸν κόσμο ν' ἀναταραζέται καὶ νὰ φεύγῃ, νὰ φεύγῃ.

Ὁ κόσμος αὐτὸς πού ἄλλες μέρες θάκανε ἐντύπωση γιὰ τὴν ποικιλία του, τὴν παράξενη ἀντίθεση τῆς στρατοκρατίας, παράστασης μιᾶς σύγχρονης ἱστορίας, ἀπὸ ἕνα μέρος, καὶ μιᾶς πιθαμένης ἐποχῆς πού ζοῦσε ἀκόμα στὲς παλιές συνοικίες ἀπὸ τ' ἄλλο, ὁ κόσμος ὅλος τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους, πού γενναῖα καὶ ἀτάραχα σκορπίζαν βοήθεια, ὡς στὲς γρηῃς Ἑβραίες, πού ἔκραζαν με τὲς διαπεραστικές τους φωνές καὶ στὸν τρόμο τους λυγίζαν τὸ μακρουλὸ πράσινο σκέπασμα τοῦ κεφαλιου τους, ἀπὸ τοὺς πυροσβέστες ὡς τοὺς λωποδύτες, ἀπὸ τὲς γυναῖκες πού σκύβαν φορτωμένες ὡς ἐκείνους πού γλυστρουῦσαν γιὰ νὰ ξεφυγούν τὸ πλάκωμα κάποιου αὐτοκίνητου ἢ τὸ πέσιμο κάποιου ἐπιπλου στὸ κεφάλι τους, ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος ἦταν ταπεινός, τιποτένιος, μπρὸς στὴν τεράστια παράσταση πού, κάτου ἀπ' τὴν οὐράνια ξαστεριά, εἶδνε μιὰ τρομερὴ δύναμη, δείχνοντας ὅλην τὴν ἐντασή της. Τὰ σπίτια καὶ τὰ παλάτια, τὰ παλιὰ καὶ τὰ νεόχτιστα, ἐκεῖνα πού κρύβαν τὴν οἰκογενειακὴ ἁρμονία ἢ πού στέγαζαν τὴ βοή τῆς στρατοκρατίας, τὸ καταφύγιο τῆς φτώχειας ἢ τὸ φώλιασμα τῆς ἀσωτείας, οἱ ἐκκλησιᾶς με τὰ κειμήλια τους τῆς ζακουστῆς βυζαντινῆς τέχνης, τώρα ἦταν ὅλα παιγνίδι αὐτῆς τῆς τρελλῆς δύναμης πού τὰ ἐξουσίαζε, καὶ πού, ἀλλάζοντάς τα σ' ἕνα τεράστιο πυροτέχνημα, ἔχυνε τὲς ἀναλαμπές της ὡς πέρα στὴ θάλασσα καὶ ὡς ἀπάνου στὰ σύγνεφα. Στὲς τυχράσες ψηλῶν σπιτιῶν ἔβλεπε μαῦρες σκιές πού σκύβανε καὶ ἀνασηκωνόντανε, σὰ σ' ἕναν τρελλὸ χορὸ, κι' ἐρίγναν νερά στὰ γειτονικά καιάμενα χτήρια, μὰ σὲ λίγο ταράσσεσ καὶ σπίτια με τὲς σκιές μαζὴ ἔχάνονταν ρουφημένα με μιᾶς ἀπὸ τὴν τεράστια ἐκείνη δύναμη πού ἐβασίλευε αὐτὸ τὸ βράδυ νικητρά στὴ χώρα. Τὰ στέρια τρεμούλιαζαν θαμπὰ σκοτισμένα ἀπὸ

τὸν καπνὸ καὶ τὲς σπιθες, καὶ τὸ βουνὸ πέρα ἦταν ὀλόλαμπρο ὅπως δὲν ἦταν ποτὲ, σὲ καμὴν Ἀνατολή ἢ σὲ καμὴν Δύση, καὶ ἡ θάλασσα εἶχε πύρινα κυματίσματα.

Μὰ οἱ ἀνθρώπινες καρδιές συγλονιζόνταν, μαρτυροῦσαν!

« Ἄλλες φορές » στοχάστηκε ὁ Μανώλης « κοιμᾶται κανεὶς τὴ νύχτα κἄν, μὰ ἀπόψε... »

Μὰ ἡ δύναμη τῆς φλόγας εἰδιώξε αὐτὴν τὴ στιγμὴ τὸ παιδί καὶ τὴ μητέρα ἀπὸ τὴ θέση τους. Τινάχτηκαν μαζὴ με τοὺς ἄλλους πού ἦταν ἐκεῖ, ὅταν εἶδαν νὰ ἀνάβουν τὰ σπίτια τῆς ἀκρογιαλιᾶς καὶ νὰ πετιῶνται ἀθρακικὰ σπιθοβολῶντας πάνου στὰ ἀραδιασμένα ἐπιπλα καὶ στὰ ροῦχα καὶ νὰ τὰ ἀνάβουν. Εἶδαν περίτρομοι διπλὰ τους δύο θάρκες ἀραγμένες νὰ καίονταὶ στὸ πέλαγο, καὶ ἀνθρώπους νὰ τρέχουν στὸ δρόμο με καιάμενα ροῦχα στὸν ὦμο τους.

« Τὸ πάπλωμα » ἐφώναζε ἡ Μαριγώ « τὸ παιδί μου δὲ θάχῃ πάπλωμα! »

Μὰ ὅλοι ἔφευγαν τώρα, κι' οἱ πιὸ γεροὶ ἔτρεχαν περισσότερο, κι' ὁ κόσμος ἀγρίευε γύρου, ἔκλαιγε, κι' ἐδερνότου.

« Τὸ παιδί μας! τὸ παιδί μας! Πού τ' ἄφηκες; » φώναζε κάπου ἕνας ἄντρας κι' ἔτρεχε, ἐνῶ μιὰ γυναῖκα ἀδύνατη, καὶ καταγλωμη προσπαθοῦσε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, κι' ἐπλεκε τὰ χέρια της καὶ τοῦλεγε. « Μὰ δὲν τ' ἔξερα. ὅταν βγῆκα, πούχε νὰ φτάσῃ ἔως σ' ἐμᾶς ἡ φωτιά! »

Ἡ Μαριγώ με τὸ παιδί της καὶ μ' ἄλλες περάσανε δρόμους προγυρισμένους ἀπὸ φλόγες, γύρισαν πίσω, ἔστρεψαν δεξιά, ἀριστερά καὶ ἐγέμιζε τὰ ρουθούνια τους καὶ τὸ λάρυγγά τους ἐκείνη ἢ ὁσμὴ τῆς φωτιάς, ἐκεῖνος ὁ καπνὸς πού ἐπιγιε καὶ σκοτίζε, καὶ ἔφτασαν τέλος σὲ μιὰ συνοικία ὅπου ἡ φωτιά δὲν εἶχε πιά τί νὰ κάψῃ.

Ἐρείπια, ξύλα, χρωματά καὶ πέτρες σωροὶ φλογιζόνταν σιγανὰ καὶ κρυφά. Κι' ὁ ἄντρας πού φώναζε κι' ἡ γυναῖκα ἢ ἀδύνατη σταμάτησαν κάπου ἐκεῖ καὶ κοίταζαν γύρου τους σὰ νὰ ζητοῦσαν κάτι πού δὲν εὑρίσκαν.

« Τὸ σπίτι μας πού εἶναι; » ψιθύρισε τρέμοντας ἡ γυναῖκα. « Τὸ παιδί μας πού εἶναι; » φώναζε ἀπελπισμένα ὁ ἄντρας.

Κεῖνη ἀνοιξε τρομαγμένη τὰ μάτια καὶ δὲν ἐμίλησε.

« Πού τ' ἄφηκες, τὸ παιδί; » ξαναφώναζε ὁ ἄντρας.

« Στὴν κρουιά του » ἀποκρίθηκε ἡ μάνα κι' ἡ ματιά της πλανιόνταν χαμένη πάνου σὲ κείνο τὸ χάος καὶ τέλος σταμάτησε στοῦ ἀντρός τὰ μάτια.

Οι πρόσφυγες περπάσαν πάνου στά έρείπια κ' ύστερα από κάμποσο δρόμο βρεθήκαν έξω από τὸ φρούριο. Ἐκεῖ εἶχε μαζευτῆ πολὺς κόσμος. Εἶχε κουβαλήσει μαζῆ τὰ ἐπιπλά του, καὶ μερικοὶ ἀναπαυόνταν πάνου σὲ χαλιά ἢ σὲ κουβέρτες. Ἡ πύρα κι' ὁ καπνὸς τῆς φωτιάς δὲν ἔφτανε πλιὰ ὡς ἐκεῖ κ' ἦταν τώρα τὰ πάντα ἤσυχα στερνὰ ἀπὸ τὴν ἀνάβρα.

Ἄξαφνα βρέθηκε σιμὰ στὸ Μανώλη ἡ Σταυρούλα.

«Ἐλεγα πῶς κήκες» τοῦπε.

«Φοβάσαι;» τὴ ρώτησε ὁ Μανώλης.

«Φοβᾶμαι πῶς θὰ καὶ καὶ τὸ ἴδιο τὸ βουνό. Κοίτα τὴ κόκκινο ποῦναι;»

Ὁ Μανώλης τὴν κοίταξε συμπονετικά.

«Θέλω νὰ μείνω μαζῆ σας» ξεκλοῦθησε ἐκείνη: «αὐτοὶ ποῦ μ' εἶχανε μ' ἀφῆσανε τώρα καὶ φύγανε· ὅταν θάχω νερό, θὰ σοῦ δίνω!»

Μὰ ἡ μάννα του δὲν τὴν ἄκουε. Εἶχε ἀνταμωθῆ μ' ἄλλους πρόσφυγες καὶ τοὺς κουβέντιαζε.

«Δὲ σ' ἐγνώρισα, κυρὰ Μαριγώ.» τῆς ἔλεγε ἓνας ἄντρας μὲ λαμπερὰ μάτια πίσω ἀπὸ τὰ ματογυάλια του.

«Μὰ ἐγὼ ναί, κύρ Θεοδωρῆ! Τόσον καιρὸ σὲ γυρεύω. Ἐμαθεῖς τίποτα; Ἄχ, κάθε ποῦ σὲ βλέπω, ἡ καρδιά μου ἀναταραζέται· ἦσουνε ὁ ἀγαπημένος σύντροφός τοῦ ἀντρός μου... Μούχε πῆ: «Μαριγώ, συμμαζέψε τὰ ρούχα μας γιὰ νὰ φύγουμε, κ' ἐγὼ ὡς τόσο πάω στὸν κύρ Θεοδωρῆ, νὰ μοῦ δώκῃ τὰ λεφτὰ ποῦ μᾶς χρωστάει!» — Ἄχ, πρὶν γυρίση, μᾶς σύρανε, μᾶς φορτώσανε στὸ σιδηρόδρομο, γιὰτὶ σιμώνανε οἱ Βούλγαροι, καὶ τὸν ἄντρα μου δὲν τὸν ξανάειδα.»

«Σοῦ τῶπα κι' ἄλλη φορά, κυρὰ Μαριγώ, τὰ λεφτὰ του τοῦ τᾶδωκα. Μαζῆ κινήσαμε καὶ σὰς ζητοῦσε. Σὰν πέσαμε στὴν Ἀθήνα, ἔμαθε πῶς βρισκόσαστε στέ; Σέρρες καὶ πῆγε νὰ σὰς βρεῖ.»

«Δὲν τὸν εἶδα ἡ κακότυχη! Τώρα ποῦ ἤρθανε οἱ Βούλγαροι, ἔφυγα ἀπὸ κεῖ μὲ τὰ παιδιὰ μου. Εἶχα καὶ τὴ θυγατέρα μου κοντὰ μου· πῶς τὴν ἔχασα, δὲν ξέρω. Ἐδῶ μοῦ λένε πῶς μοῦ τὴν πῆραν οἱ Βούλγαροι. Μοῦ λένε πῶς καὶ τὸν ἄντρα μου τόνε σκότωσαν. Ἄν τὰ πιστέψω ὅλα αὐτὰ θὰ τρελαθῶ, κύρ Θεοδωρῆ. Πές μου, νὰ ἐλπίζω ἀκόμα;»

«Ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος,» τῆς ἀποκρίθηκε. «Θὰ λευτερωθῶνε!»

«Κι' ὁ κατατρογμὸς δὲν παύει. Ἀπόψε πάλι ἔχασα ὁ, τι κι' ἂν εἶχα

κ' ἐτρόμαξα καὶ γιὰ τὸ παιδί ποῦ μ' ἀπόμεινε, γιὰ τὸ Μανώλη μου.»

«Μάννα» ξαναφώναξε τὸ παιδί ἀκούοντας τὸνομά του καὶ ξέροντας πῶς ἡ φωνή του τὴν ἠσύχαζε.

Ὡς τόσο ἡ Σταυρούλα εἶχε ἀποκοιμηθῆ μὲ τὸ κεφαλάκι τῆς στά γόνατα τοῦ Μανώλη· ἡ αὐγὴ ἀρχίζε νὰ φέγγῃ καὶ ἡ φωτιά, ποῦ δὲν ἔπαυε ἀκόμα, μαύριζε τώρα.

«Τί θὰ κάμουμε; τί θὰ γίνουμε;» φωτιόνταν ὁ κόσμος.

Τί νὰ κάμουν; Οἱ περισσότεροὶ ἔμειναν νηστικοὶ αὐτὴν τὴν ἡμέρα. Οἱ φουρνοὶ εἶχαν καὶ τὸ ψωμί δὲν εἶχε ζυμωθῆ. Ὁ Μανώλης ἔβλεπε γύρω του χιλιάδες ἀνθρώπους ποῦχαν καταντήσει, σὰν αὐτὸν καὶ τοὺς πατριώτες του, πρόσφυγες!!! Παιδιάκι εἶχανε χάσει τοὺς γονηοὺς τους κ' ἐκλαιγαν ἄφωνα συμμαζεμένα κοντὰ κοντὰ· κάποιος εἶχε ἓνα μωρὸ στὴν ἀγκυλιά του, κ' ἦτανε ὅλα λυπημένα πολὺ αὐτὰ τὰ παιδάκια, τόσο ποῦ δὲν ἤθελαν νὰ δεχτοῦν αὐτὴ τὸ ψωμί, ποῦ οἱ ἀδελφές τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τοὺς προσφέρανε.

Τὸ πλῆθος ἀντὶς στενοχωροῦσε τὲς κυρίες, τὲς ἐδίαζε νὰ τοῦ δώκουν ψωμί, πολιορκοῦσε τὰ Ἀγγλικά αὐτοκίνητα ποῦ ἐρχόντανε φορτωμένα τρόφιμα. Παινοῦσε. Οἱ Τούρκισσες σίμωναν ὡς καὶ αὐτὲς καὶ σῆκωναν κατὰ τὲς ἀδελφές περικαλεστικά τὰ μεγάλα τους μάτια. Καὶ οἱ κυρίες τοὺς ἐρίχχαν ψωμί ἀπὸ τ' αὐτοκίνητα, μὰ ἄντρες πιὸ ἐπιτηδαιοὶ τοὺς τᾶρπαζαν καὶ φεύγανε.

Ὁ Μανώλης θαρροῦσε πῶς ὅλος ὁ κόσμος ἦταν συναρπαγμένος ἀπὸ μία ἀνεξήγητη τρικυμία. Μιὰ τρικυμία ποῦ σὲ κάνει νὰ πονεῖς καὶ νὰ κουράζεσαι καὶ νὰ πεινάς καὶ νὰ διψᾷς. Μία ἄγρια τρομαχτικὴ φλόγινη τρικυμία. Φοβόντανε μὴ στὴν τόση καταστροφὴ ἔχανε καὶ τὴ μητέρα του καὶ δὲν τὴν ἄφινε αὐτὴ στιγμὴ ἀπὸ τὸ χέρι.

Πρὸς τὸ βράδυ τέλος ἡ φωτιὰ λιγότεψε καὶ τὴ νύχτα ἡ χώρα ὅλη ἦταν μαύρη καὶ σκοτεινὴ.

«Ἄχ» τοῦπε κάποια στιγμὴ ἡ μάννα ἀγκυλιάζοντας τονε: «τρόμαξα μὴ σὲ χάσω καὶ σένα· γιὰτὶ σὲ κάθε ἀνακάτωμα πάντα χάνω κάποιονε. — Μὰ σ' ἔχω κοντὰ μου. Κ' εἶσαι νηστικό, δύστηλο, φτωχὸ μου παιδί!»

Ὁ Μανώλης τὴν κοίταξε λυπητερὰ καὶ τῆς εἶπε σιγὰ σιγὰ:

«Χάταμε, μάννα, τὸ πᾶπλωμα!»

SHAKESPEARE

ΜΑΚΒΕΘ

(Πράξη Δ'. Σκηνή Α'.)

(Ένα σπήλαιο καὶ στὴ μέση ἓνα καζάνι ποῦ βράζει. Βροντᾶ. Ἔρχονται τρεῖς μάγισσες).

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΓΙΣΣΑ. Μιάουριξε ἡ γάτα τρεῖς φορές.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ Σκούζει ὁ σκαντζόχοιρος τέσσερες.

Η ΤΡΙΤΗ ἼΗ Ἄρπυια κράζει: εἶν' ὄρα, εἶν' ὄρα!

Η ΠΡΩΤΗ Γύρω στὴν κακάβα ἔλατε,

Μέσα στὸ θερμὸ πετᾶτε

Ἄντερα φαρμαζωμένα

Καὶ καρκάλια λικασμένα,

Ποῦ στὸν ἕβνο τους ἰδρῶσαν

Τὸ φαρμάκι, ἀφοῦ μουλῶσαν

Κάτου ἀπὸ μία πλάκα κρύα

Νύχτες καὶ μέρες τριάντα μία.

Πρώτη ἐσὺ στὴ μαγικιά

Τὴν κακάβα βράσε τα.

ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΕΙΣ Δίπλωσε, δίπλωσε, κόπε, δουλειά,

Κακάβα, χόγλαζε, καίγε φωτιά!

Η ΔΕΥΤΕΡΗ Ψήστε, βράστε τῆς ὀχιάς

Τὲς γλωσσίδες καὶ κρηῆς

Ἄπ' τὴ ράχη νεροφίδας,

Τὸ μαλλὶ τῆς νυχτερίδας,

Τὰ σπαρούκια τοῦ σκυλιοῦ,

Τὸ κεντρί τοῦ ζοναζιοῦ,

Τοῦ σαμαμιδιοῦ τὸ μάτι,

Καὶ τοῦ βαθρακοῦ τὴν πλάτη·

Τοῦ βοστέρου τὰ μηριά

Καὶ τοῦ γχιόνη τὰ φτερά·

Γιὰ ἓνα μαγικὸ μεγάλο

Ποῦ θὰ φέρει ὀργὴ καὶ σάλο.

Σὰν τῆς ἄβυσσος ἄς βράζουν

Τὸ ζουρκούτι κα' ἄς χογλάζουν.

ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΕΙΣ

Η ΤΡΙΤΗ

Δίπλωσε, δίπλωσε, κόπε δουλειά,
Κακάβα χόγλαζε, καίγε φωτιά.

Λέπια δράκου καὶ σιαγόνα
Λύκου, σπάραγμα, πλεμόνια

Πόρφυρα ἄγριου τοῦ πελάγου,

Μαῖσσας μούμια, χολὴ τράγου,

Ρίζα σπλῶνου στὸ σκοτάδι

Ξεσκλισμένοι ἀπὸ τὰ δάση

Μὲ τοῦ φεγγαριοῦ τὴ χάση,

Σκῶτι βλάστημου Ὀβρηοῦ,

Μύτη Τούρκου, χεῖλη Ἰνδοῦ,

Δάχτυλο μικροῦ παιδιοῦ,

Ποῦ μιὰ πόρνη σκοτωμένο

Τῶγε στὴν τραφιά ριγμένο,

Ὅλα ἄς κόμουν τὸ ζουμί

Χυλωμένο καὶ παχύ·

Κι' ἄρτυμα μὲς στὸ καζάνι

Βάλτε σπλάχνα ἀπὸ καπλάνι.

Δίπλωσε, δίπλωσε, κόπε, δουλειά,

Κακάβα χόγλαζε, καίγε φωτιά.

Μὲ αἷμα μαῖμοῦς ἂν δροσιστεῖ,

Στέρηθαι θὰ γίνῃ ἡ γητεῖα καὶ καλή.

(Ἔρχεται ἡ Ἑκάτη).

ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΕΙΣ

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

ΕΚΑΤΗ.

Ὅλα ἐγινῆκαν! Γιὰ τὴ δουλειά σας

Σᾶς ἐπαινῶ· κα' ἡ κάθε μιὰ σας

Ἄπὸ τὸ κέρδος μέρος θὰ λάβει!

Καὶ τώρα γύρω σ' αὐτὸ τὸ κακάβι,

Σὰν τὲς νεράϊδες, σὰν τὰ τελώνια,

Γιὰ νὰ μαγέψουμε τοῦτα τὰ ψώνια,

Ὅλες θὰ πιᾶσουμε χορὸ μαζῆ.

ΜΟΥΣΙΚΗ καὶ ΤΡΑΓΟΥΔΙ. Δαιμόνια μαύρα καὶ λευκά,
Δαιμόνια μπλόβα καὶ ψαρά,
Ἄνταμωθήτε, συνενωθήτε,
Ποῦ ἐσεῖς μπορείτε ν' ἀνταμωθήτε.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΑΓΙΣΣΑ. Μοῦ λείπει ἡ φαγοῦρα στὰ δάχτυλά μου
Πῶς ἄθεος ἔρχεται μὲς στὴ μονιά μου.
Ἄνοιξέ του, κλειδαριό,
Ὅποιος κι' ἂν εἶναι αὐτὸς ποῦ χτυπᾷ!
Τῆς νύχτας, στρίγγιες μαῦρες, μυστικές,
Τί κάνετε;

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΑΓΙΣΣΑ. Ἔργο ποῦ ὄνομα δὲν ἔχει.

ΜΑΚΒΕΘ. Σ' ὅ,τι ρωτῶ ἀπαντήστε, σὰς ὀρκίζω
Στὴν πίστη σας, ἀδιάφορο εἶναι ποῦθε
Ἐλάβατε τὴ γνώση σας! Κι' ἂν πρέπει
Ν' ἀπολυθοῦν οἱ ἀνέμοι γιὰ νὰ ρίξουν
Τὲς ἐκκλησιές, κι' ἂν πρέπει τὸ ἀφρισμένο
Τὸ κῆμα νὰ χαλάσει καὶ νὰ πνίξει
Τὰ πλοῖα, κι' ἂν πρέπει χόμου τὸ σιτάρι
Νὰ πέσει λυγισμένο καὶ τὰ δέντρα
Νὰ ισακιστοῦν, κι' ἂν πρέπει τὰ κασιτέλλια
Νὰ σωριαστοῦν ἀπάνου στὸ κεφάλι
Τῶν φυλαχτῶν τους, κι' ἂν οἱ πυραμίδες
Καὶ τὰ παλάτια πρέπει τὲς κορφές τους
Πρὸς τὸ θέμελιωμά τους νὰ ξεγύρουν,
Κι' ἂν πρέπει κάθε σπόρου ζωτικῶ
Ὁ θησαυρὸς ὀλόβολος νὰ πέσει,
Ὡς ποῦ κι' ὁ χαλασμὸς ν' ἀδυνατήσῃ,
Σ' ὅ,τι ρωτῶ ἀπαντήστε!

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΓΙΣΣΑ.
Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Μίλαε!
Ρώτα.

Η ΤΡΙΤΗ ΜΑΓΙΣΣΑ. Ἀπάντηση θὰ λάβεις.

Η ΠΡΩΤΗ Πές μας θέλεις
Οἱ ἴδιες νὰ σοῦ μιλήσουμε ἢ ν' ἀκούσεις
Αὐτοὺς ποῦ μᾶς ὀρίζουν;

ΜΑΚΒΕΘ. Κράξτε τους.

Κάμετέ με καὶ μένα νὰ τοὺς δῶ.

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΓΙΣΣΑ. Αἷμα μέσα ἐδῶ ἄς γυθεῖ
Σκρόφος πῶχει καταπιεῖ
Τὰ γουρουνία τῆς τὰ ἐννιά,
Καὶ τὸ ξύγγι τοῦ φονηᾶ
Πῶχει στάξει ὑπ' τὴν κρεμάλα.
Στὴ φωτιά ἄς ριχτεῖ μὲ τᾶλλα.

ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΕΙΣ Μικρὸ ἢ μεγάλο τὸ πρόσωπό σου
Φάνερωσέ μας καὶ τὸ βᾶθμό σου.

(Βροντή. Προβάλλει τὸ πρῶτο φάντασμα: ἓνα κεφάλι ἀρματωμένο.)

ΜΑΚΒΕΘ. Πές μου ἄγνωστο στοιχείο!...

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΓΙΣΣΑ. Μὴν τοῦ μιλεῖς

Μόν' ἀκουσέ το· ξέρει τι θὰ εἰπεῖς!
ΤΟ ΑΙΜΑΤΩΜΕΝΟ ΚΕΦΑΛΙ. Μακβέθ, Μακβέθ, ἀπ' τὸ Μακδὲφ
φοβήσου

Τοῦ Φάϊφ τὸ λόρδο ἀπολύσέ με ἀρκεῖ σου.

(Κατεβαίνει.)

ΜΑΚΒΕΘ.

Γιὰ τὴν δομήνεια αὐτήνε, ὅ,τι κι' ἂν εἶσαι,
Σ' εὐχαριστῶ. Τοῦ φόβου μου ἔχεις κρούσει
Καθὰντὸ τὴ χορδή. Ἐνα λόγο ἀκόμα.

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΓΙΣΣΑ. Δὲ θέλει προσταγές, μὰ ἐδῶ εἶναι ἓνα ἄλλο.
Πλιὸ δυνατό.

(Βροντή. Προβάλλει ἓνα δεύτερο φάντασμα: ἓνα αἱματομένο παιδί.)

ΤΟ ΑΙΜΑΤΩΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙ. Μακβέθ, Μακβέθ, Μακβέθ!

ΜΑΚΒΕΘ. Τρεῖς ἀκουὲς ἂν εἶχα θὰ σὲ ἀκούγαν.

Τὸ Αἰματωμένον Παιδί. Αἰμόχυρος, γενναῖος καὶ τολμηρός,
 Τῇ δύναμη περγέλα καθενός,
 Γιατὶ ἄντρας, ποῦ γυναῖκα ἔχει γεννήσει,
 Κανένας τὸ Μακβέθ δὲ θὰ λυπήσει.

(Κατεβαίνει.)

ΜΑΚΒΕΘ.

Ζῆσε λοιπόν, Μακδέφ! Γιατὶ ἀπὸ σένα
 Νὰ σκιάζομαι; — Μὰ θέλω διαπλὰ νᾶναι
 Ἐσφαλισμένη ἢ ἀσφάλεια, καὶ νὰ πάρω
 Ὅμολογο ἀπ' τὴν Τύχη. — Ἐσὺ δὲν πρέπει
 Νὰ ζήσεις. Κ' ἔτσι θὰ μπορῶ νὰ εἰπῶ
 Πῶς λέγει ψέμα ὁ ἀχνόκαρδος ὁ φόβος
 Καὶ στῆς βροντῆς τὸ πείσμα θὰ κοιμοῦμαι.

(Βροντή. Προβάλλει ἓνα τρίτο φάντασμα: ἓνα παιδί μὲ κορώνη στὸ κεφάλι καὶ μ' ἓνα δέντρο
 στὸ χέρι.)

Μὰ τί εἶναι αὐτὸ ποῦ τώρα σὰ βλαστάρη
 Βασιλικὸ ἀνεβαίνει, στὸ κεφάλι
 Φορῶντας τὴν κορώνη καὶ τὸ στέμμα
 Τῆς βασιλείας;

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΜΑΓΙΣΣΕΣ.

Μὴν τοῦ μιλεῖς κι' ἀκούε το

Τὸ Φάντασμα.

Λεοντόκαρδος, περήφανος ἄς εἶσαι,
 Ἐναβρασμοὺς καὶ σάλους μὴ φοβεῖσαι,
 Μὴδὲ συνωμοσίες, τί, ὡς νὰ χυμῆσει
 Τοῦ Βίρναμ τὸ ρουμάνι τὸ τρανὸ
 Στοῦ Δούνσιναν τὸ κάστρο τὸ ψηλὸ,
 Κανένας τὸ Μακβέθ δὲ θὰ νικήσει.

(Κατεβαίνει.)

ΜΑΚΒΕΘ.

Ποτὲ αὐτὸ δὲ θὰ γίνῃ! Ποιὸς μπορεῖ
 Τὸ δάσος νὰ ρογέψει, κι' ἀπ' τὴ γῆ
 Τὰ πλέρια δέντρα ποιὸς θὰ ξεριζώσῃ;
 ὦ προφητεία γλυκειά! δὲ θὰ σηκώσῃ
 Ποτὲ κεφάλι ἢ ἀνταρσία, προτοῦ
 Προβατήσουν τὰ δέντρα τοῦ δρυμοῦ,
 Κι' ἀσφαλισμένους σὲ τιμὲς θὰ ζήσῃ

Ὁ Μακβέθ ὅσο ἡ φύση τοῦ ἔχει ὀρίσει,
 Ὡς νὰ πληρώσῃ ἐκεῖνο ποῦ χρωστᾷ
 Στὸ νόμο τῆς θανάτῃς. Μὰ λαχταρᾷ
 Ἐνα πρᾶμα ἢ καρδιά μου νὰ μαντέψῃ
 Πέτε μοῦ το, ἂν μπορεῖ νὰ τὸ προβλέψῃ
 Ἡ τέχνη σας: — Τοῦ Μπάνκβου ἢ γενεᾶ
 Θὰ βασιλέψῃ ἐδῶ καμιά φορᾶ;

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΜΑΓΙΣΣΕΣ. Μὴν ἐρωτᾷς νὰ μάθῃς ἄλλο.

ΜΑΚΒΕΘ.

Θέλω

Βεβαίωση νὰ λάβω· κι' ἂν μοῦ ἀρνιέστε
 Κατὰρα αἰώνια ἀπάνου σας ἄς πέσει!
 Κάμετέ με νὰ μάθω! Μὰ γιατί
 Ἡ κακάβα βυθίζεται; Καὶ τί εἶναι
 Ὁ θόρυβος αὐτός; (Ζουρνάδες.)

Φανερωθεῖτε!

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Φανερωθεῖτε!

Ἡ ΔΕΥΤΕΡΗ

Φανερωθεῖτε!

Ἡ ΤΡΙΤΗ

ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΕΙΣ

Μπρὸς στὰ μάτια μας δειχτεῖτε,
 Κόμετέ τον νὰ λυπάται,
 Σὰν ἴσκιοι ἐλάτε, κι' ὅμοια φευγάτε!

(Φανερόνται ὀχτὼ βασίληδες καὶ περνοῦν κατὰ σειρά. Ὁ τελευταῖος μ' ἓναν καθρέφτη
 στὸ χέρι. Τὸ φάντασμα τοῦ Μπάνκβου τοὺς ἀκολουθεῖ.)

ΜΑΚΒΕΘ.

Στὸ φάντασμα τοῦ Μπάνκβου παρομοιάζεις!
 Κάτου! τί αὐτὴ ἢ κορώνη σου μοῦ φρύγει
 Τοὺς δυὸ βολβούς! Κ' ἔσένα τὰ μαλλιά σου,
 Χρυσοστεμμένο μέτωπο ἄλλο, μοιάζουν
 Στοῦ πρώτου! — Κ' ἓνας τρίτος πάλι εἶναι
 [ὅμοιος

Στὸ δεύτερο! — ὦ γρηῆς σιχαμερές!
 Γιατὶ νὰ μοῦ τοὺς δείξετε; — Ἐνας ἄλλος!
 Βγεῖτε, μάτια, ἀπ' τὲς κοῦπες σας! Θὰ φτάσῃ
 Ὡς στὴ δευτέρα παρουσία ἢ σειρά τους;

Κι' ὁ πέμτος, κι' ἄλλος, κι' ἄλλος! Πλιά
 [δὲ θέλω
 Νὰ τοὺς θωρῶ! — Μὰ κι' ὁ ὄγδοος νά
 [προβόλλει
 Μ' ἕναν καθρέφτη, ποῦ μοῦ δείχτει μέσα
 Κι' ἄλλους πολλοὺς ἀκόμα! — Βλέπω
 [κάποιους
 Νᾶχουν διπλὴ κορώνα, νὰ βαστᾶνε
 Σκῆπτρα τριπλά. Φοιχτὴ θωρία! Καὶ
 [νοιώθω
 Ποῦ αὐτὸ εἶναι ἀληθινό, τί ἴωρα ὁ
 [Μπάνκβος
 Μὲ τὰ ἄπαστρα μαλλιά του μοῦ γελάει,
 Καὶ γιὰ δικούς του μοῦ τοὺς δείχτει.
 [Εἶναι ἔτσι;

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΜΑΓΙΣΣΑ. Ἔτσι εἶναι βέβαια! Μὰ γιατί
 Τόσο ὁ Μακβὲθ νὰ ταραχτεῖ;
 Ἄλλὰ, ἀδερφάδες, σιμὰ μοῦ ἐρθεῖτε,
 Κι' ἀπὸ τὰ χέρια μου κ' οἱ δυὸ πιασιεῖτε
 Γιὰ νὰ τοῦ δείξουμε τὴν πλιὸ τρανὴ
 Ξεφάντωσή μας καὶ νὰ χαρεῖ.
 Καὶ τὸν ἀγέρα θένα γητέψω
 Νὰ μᾶς σημαίνει γιὰ νὰ χορέψω
 Χορὸν ἀλλόκοτο μαζὴ μὲ σᾶς,
 Κ' ἔτσι ὁ μεγάλος μας ὁ βασιληᾶς
 Θὰ πεῖ καλόβουλος ποῦ ὁ, τι χρωστοῦμε
 Κάμαμε, γιὰ νὰ τότε δεχτοῦμε.
 (Μουσική. Οἱ μάγισσες χορεύουν καὶ κατόπι ἀρνίζονται.)

(Μετάφρ. Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ.)

DOSTOIEWSKY

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΟΥ ΦΤΩΧΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Εἶμαι μυθιστοριογράφος· καὶ φυσικὰ πρέπει πάντα νὰ γράφω ἱστο-
 ρίες. Νὰ μία ποῦ τὴν ἔκαμα ἀπὸ διάφορα κομμάτια, μὰ ποῦ φαντά-
 ζομαι ποῦ κάπου πρέπει νὰ συνέβηκε ἀληθινά, τὴν παραμονὴ τῶν
 Χριστουγέννων, σὲ κάποια πολὺ μεγάλη χώρα καὶ μὲ τρομερὸ κρύο.

Ὁ ἥρωας μου εἶναι ἕνα παιδάκι πολὺ μικρῆς ἡλικίας, ἕνα ἀγο-
 ράκι ἕξη χρονῶν ἢ καὶ λιγώτερο, φανερὰ παρὰ πολὺ μικρὸ ἀκόμη
 γιὰ νὰ βγεῖ γιὰ ἐλεημοσύνη, μολονότι ἐδῶ καὶ δύο χρόνια πιθανὸ
 εἶναι πῶς θὰ τῷ στέλναν ν' ἀπλώσει τὸ χέρι.

Ξυπνᾷ τὸ παιδάκι μιὰν αὐγὴ σ' ἕνα κατώγι ὑγρὸ καὶ κρύο. Φορεῖ
 ἕνα φιλό μικρὸ φόρεμα καὶ τρέμει. Ἡ πνοὴ τοῦ βγαίνει ἀπὸ τὸ στό-
 μα σὰν ἀσπρουλιάρικος ἀχνὸς καὶ ξεφρατῶνει κοιτάζοντας νὰ βγαίνει
 αὐτὸς ὁ ἀχνός. Μὰ σὲ λίγο τὸ πιάνει ἡ πείνα. Σιμὰ του, πάνου σ'
 ἕνα στρώμα λιανὸ σὰν παξιμαδι, μ' ἕνα δεματάκι κάτου ἀπὸ τὸ κε-
 φάλι γιὰ μαξιλλάρι, κοίτεται ἡ ἀρρωστη μάννα του. Πῶς βρίσκεται
 αὐτοῦ; Δίχως ἄλλο ἤρθε μαζὶ μὲ τὸ παιδί τῆς ἀπὸ κάποιο μακρυνὸ
 χωριὸ καὶ κρεββατώθηκε μόλις ἔφτασαν. Ἡ σπιτονοικοκυρὰ τῆς θλι-
 βερῆς κατοικίᾳ; φυλακώθηκε ἀπὸ τὴν ἀστυνομία δυὸ μέρες πίσω· οἱ
 νοικιάτορες ἀνεμοσκορπίστησαν· μόνο ἕνας μεταπράτης ἀπὸ ροῦχα
 παληὰ καὶ μιὰ γρηᾷ ὀγδοηντάρα ἔχουν ξεμείνει· ὁ μεταπράτης εἶναι
 τῶρα ξαπλωμένος χάμου μεθυσμένος σκνίπα, γιὰτὶ εἶναι γιορτάδες,
 ἡ γρηᾷ, παληὰ νταντὰ ἴσως, ξεψυχάει σὲ μιὰ γωνιά. Μουρμουρίζει
 βογγῶντας καὶ τὸ παιδί ροδᾶται νὰ ζυγώσει τὴν κοίτασή της. Βρῆκε
 λίγο νερό· μὰ δὲν μπορεῖ νὰ βρεῖ ὧς καὶ τὸ ψωμί, καὶ γιὰ δέκατη
 φορὰ πηγαίνει στὴ μητέρα του νὰ τὴν ξυπνήσει.

Ἡ μέρα περνᾷ ἔτσι· ἔρχεται τὸ βράδυ· καὶ κανεὶς δὲν εἶναι κει
 γιὰ νὰ φέρι φῶς. Τὸ μικρὸ ξανασιμῶνει τὸ στρώμα, τῆς μάννας του
 πασπατεύει στὸ σκοτάδι τὸ πρόσωπό της καὶ ξαφνίζεται ποῦ τὸ βρί-
 σκει κρύο σὰν τὸν τοῖχο. Τὸ κορμί της εἶναι ἀσάλευτο.

«Ίσως γιατί εδώ κάνει πάρα πολύ κρύο! ..» μουρμουρίζει ο μικρός, λησμονώντας πώς το χέρι του είναι πιθωμένο στον ώμο της πεθαμένης... Κατόπι σηκώνεται, φουσά τα δάχτυλά του, για να τα ζεστάνει, κάνει λίγα βήματα, και του έρχεται η ιδέα να βγει από το κατώγι. Χαλευτά βρίσκει την πόρτα· στή σκάλα φοβάται μήπως βρει το μαντρόσκυλο, που γαυγίζει κάθε μέρα από κάποιο σκαλί, μα ο μαντρόσκυλος δεν είναι αυτού και το παιδί ξεκολουθεί τη σκάλα του και να το στο δρόμο.

Θέ μου, τί χώρα! Ός τα τώρα δεν είχε ιδεί τίποτα παρόμοιο. Έκει κάτω στα μέρη οθε είχε έρθει, εδώ και λίγον καιρό, τη νύχτα, δεν ήταν σε κάθε σκοταδερό δρόμο περά ένα μόνο φανόρι αναμμένο. Τα ξύλινα σπιτάκια είχανε όλα τα παράθυρά τους κλειστά. Μόλις νύχτωνε δεν ήταν πιά κανένας στο δρόμο, ελοι οι κάτοικοι κλειόνταν στο σπίτι τους. Δεν άπαντούσε κανείς παρά κοπάδια από σκύλους, που ουρλιαζαν στή μαυρίλα της νυχτός. Μα τί ζέστα που είχε στο σπίτι του! Και τουδιναν να τρώει κει πέρα. Άχ να μπορούσε κανείς να τρώει ως κ' εδώ!

Μα τί θόρυβος σε τούτην τη χώρα! και τί φως! Τί κόσμος τριγουρίζει μέσα σ' αυτό το φως! Και τόσα άμάξια, κι' αυτός ο σάλος που κάνουνε! Μα πρώταπόλα τί κρύο, τί κρύο!... Και ή πείνα το ξαναπιάνει.. Οι χιονίστρες του κάνουν τόσο κακό. Ένας χωροφύλακας διαβαίνει και στρέφει άλλου το κεφάλι για να μην ιδεί το μικρό παιδί του δρόμου.

Ένας άλλος δρόμος! Τι πλατύς! . Θα το πλακώσει βέβαια κάποιο άμάξι εδώ... Αυτή ή κίνηση το τρελλαίνει, αυτό το φως το θαμπώνει! Μα τί είναι κει, πίσω από αυτό το φωτισμένο μεγάλο τζάμι;... Βλέπει μια κάμαρη και μέσα σ' αυτήν την κάμαρη ένα δέντρο, που φτάνει ως το νταβάνι. Είναι το δέντρο το χριστουγεννιάτικο· ελο κεντητό με μ' κρά φωτεινά σημάδια· έχει άπανου του χρυσόχαρτα, μήλα, παιχνίδια, κουκλες, άλογα γάρτινα και ξύλινα... Όλουθε στή μεγάλη την κάμαρα τρέχουνε παιδιά καλοντυμένα και στολισμένα γε-

λουνε παίζουνε, πίνουνε και τρώνε! Να ένα όμορφο κοριτσάκι που βάνεται να χορέψει μ' ένα μικρό άγόρι... Τί όμορφο το κοριτσάκι! Άκούεται μουσική μέσα από το τζάμι. Το φτωγόπαιδο κοιτάζει, ξαφνίζεται, κοντά θα γελάσει, μα τα χέρια του και τα πόδια του πονούν πάρα πολύ. Τί κόκκινα πούναι τα χεράκια του... τα δάχτυλά τους δεν μπορούν πλιά να διπλωθούνε. Το παιδάκι ύποφέρει πάρα πολύ για να μείνει στή θέση του· και τώρα τρέχει, όσο περσότερο μπορεί. Μα να ένα άλλο τζάμι, πιο φωτεινό από το πρώτο. Η περιέργεια νικάει τον πόνο. Τί ώραία κάμαρη που βλέπει! Άκόμη πλιο φανταχτερή από την άλλη! Το δέντρο είναι γεμάτο άστέρια, σαν ουφρανός. Πάνω στο τραπέζι είναι άραδιασμένα γλυκίσματα κάθε λογής, κίτρινα, κόκκινα πολυχρώματα· τέσσερις ώρατες κυράδες, ντυμένες με πολυτέλεια, στέκουν από σιμά και μοιράζουν γλυκίσματα στον τυχόντα. Η πόρτα ανοίγει κάθε στιγμή. Κύριοι μπαίνουνε μέσα. Το φτωγόπαιδο σιμώνει γάλι, γάλι, βρίσκει τη στιγμή που ή πόρτα είναι μισανοιγμένη και χώνεται μες στην κάμαρη. Ό, τί δεξίωση του κάνουν! Μια τρικυμία βρισιές· κάποιος σηκώνει κι' ελος άπάνου του το χέρι. Μια κυρά το ζυγώνει, του βάζει με τρόπο ένα καπίκι στο χέρι και το βγάζει σιγά έξω από την πόρτα!... Πόσο φοβήθηκε! Και το καπίκι ξεφεύγει από τα κόκκινα μουδιασμένα του δάχτυλα, που δεν μπορεί πλιά να τα κλείσει. Και τρέχει, τρέχει, δεν ξέρει πιά ούτε αυτό που. Θάθελε να κλάψει, μα δεν μπορεί πλιά, φοβήθηκε παρα πολύ! Τρέχει και φουσά τα καημένα του τα δάχτυλα, που του πονούν τόσο πολύ. Ό φόβος του ελο άξαινει. Νοιώθει πώς είναι τόσο μοναχό, ελότελα χαμένο μέσα στή χώρα. Μα άξαφνα σταματά πάλι. Δίκαιε θεέ! τί βλέπει όμπρός του; Το θέαμα είναι τόσο ώρατο· που πληθος κόσμου στέκεται να το θαυμάσει. Πίσω από το τζάμι του παράθυρου τρία θαυμαστά νευρόσπαστα ντυμένα στα πράσινα και στα κόκκινα κουνιώνται σα νάταν ζωντανά! Το ένα μοιάζει σα γέροντας και παίζει βιολοντσέλο, τα δύο άλλα παίζουν βιολί, αναδεύοντας ρυθμικά τα κεφάλια τους. Κάνουν σα να κοιτάζονται άναμεταξύ τους,

τά χείλη τους κουνιῶνται σὰ νὰ μιλοῦσαν. Μόνο δὲν ἀκούεται τίποτε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ τζάμι. Τὸ παιδάκι φαντάζεται στὴν ἀρχὴ πῶς τὰ νευρόσπαστα εἶναι ζωντανά· καὶ μόνο κατόπι καταλαβαίνει πῶς εἶναι παιγνίδια. Γελάει ἀπὸ φχαρίστηση. Τί ὠραία νευρόσπαστα! Ποτέ δὲν εἶχε ἰδεῖ παρόμοια, ποτέ δὲν ὑπόψιασε πῶς μπορούσαν νὰ ὑπάρχουν τέτοια. Γελάει κ' ἔχει κοντὰ ἔρξεξ νὰ κλάψει. Μὰ θάταν πάρα πολὺ γελοῖο νὰ κλάψει γιὰ τὰ νευρόσπαστα. Ὁλομεμιάς νοιώθει πῶς κάποιος τοῦ πιάνει τὸ φτωχικό του τὸ φόρεμα καὶ τοῦ τὸ τινάζει. Ἐνα μεγάλο παιδί μὲ κακὸ μούτρο τὸ χτυπᾷ καταπρόσωπα, τοῦ ἀρπάζει τὸ σκουφί του καὶ τὸ βάζει στὲς κλωτσιές. Τὸ παιδάκι τὸ ἄτυχο πέφτει χάμου πάνου στὲς πλάκες· ἀκούει ποῦ φωνάζουν, ξανασηκώνεται καὶ βόζεται νὰ τρέχει, νὰ τρέχει... ὡς στὴ στιγμὴ ποῦ βλέπει μιὰ σκοτεινὴ αὐλὴ, ὅπου θὰ μπορέσει νὰ κρυφτεῖ πίσω ἀπὸ μιὰ σελίδα ξύλα.

Ξαναπέφτει μέσα στὴν κρουβήστρα του, ὑποφέρει, δὲν μπορεῖ νὰ ξαναλάβει τὴν πνοή του. Πνίγεται, πνίγεται... κ' ἄχαρνα, ὦ παράξενο πρᾶμο! ἀκούεται λαμπρά, γιατρεμένο ἀπ' ὅλα, ὡς καὶ τὰ χέρια του δὲν τοῦ πονοῦνε πλιά! κ' εἶναι ζεστά! Ἀκούει μιὰ ὁμορφὴ ζέστα, σὰ νὰ βρισκότουν σιμὰ σὲ μιὰ σόμπα. Ἀποκοιμιέται. Γλυκὸς πούναι ὁ ὕπνος ποῦ τὸ παίρνει! «Θὰ μείνω ἐδῶ μιὰ στιγμὴ» λέει μὲ τὸ νοῦ του· «κ' ἐπειτα θὰ πάω νὰ ξαναἰδῶ τὰ νευρόσπαστα.»

Μὰ ἀκούει τὴ μητέρα του, ποῦ εἶναι ὅμως πεθαμένη, τὴν ἀκούει νὰ τραγουδᾷ σιμὰ του. «Ὁ μάννα, κοιμοῦμαι! τί ὠραία ποῦ κοιμᾶται κανεὶς ἐδῶ!»

.....
«Ἐλα σ' ἐμένα νὰ ἰδεῖς τὸ χριστουγεννιάτικο δέντρο» μουρμουρίζει πάνωθ' ἐξου μιὰ γλυκεῖα φωνή.

Πιστεύει στὴν ἀρχὴ πῶς τοῦ μιλεῖ πάντα ἡ μάννα του· μὰ ὄχι, δὲν εἶναι αὐτή! Ποιὸς λοιπὸν τοῦ μιλεῖ; Δὲν ξέρει. Μὰ κάποιος σκύφτει ἀπάνου του καὶ τότε φιλεῖ, κ' ὀλομεμιάς τί φῶς! Τί χριστουγεννιάτικο δέντρο κ' ὅλας!... Ποτέ του δὲν ὄνειρεύτηκε τέτοιο Χριστου-

γεννιάτικο δέντρο. Ὅλα λάμπουν, ὅλα φέγγουν καὶ νὰ ποῦ τὸν τρογυρίζουν ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ποῦ φαίνονται ν' ἀχτινοβολοῦν ἀπὸ φῶς, καὶ ποῦ γυρνοῦν φτερουγίζοντας ὀλόγυρά του καὶ τότε φιλοῦν, τότε σηκώνουν, τὸν ἀρπάζουν μαζὴ τους· πλέει σὰν τᾶλλα τὰ παιδιὰ μέσα στὸ φῶς, καὶ ἡ μητέρα του εἶναι σιμὰ του τέλεια καὶ τότε κοιτᾷ καὶ τοῦ χαμογελάει χαρούμενη.

«Μητέρα, μητέρα, τί ὠραία ποῦ εἶναι ἐδῶ!» φωνάζει τὸ παιδί. Καὶ ξαναφιλεῖ τοὺς συντρόφους του καὶ θάθελε νὰ τοὺς διηγηθεῖ ἀμέσως τί ἔκαναν τὰ νευρόσπαστα πίσω ἀπὸ τὸ φωτισμένο τζάμι. Μὰ μιὰ ἄλλη περιέργεια τὸ συνεπαίρνει.

«Ποιὰ εἴσατε ἐσεῖς ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια;»

«Ἐίμαστε οἱ μικροὶ καλεσμένοι, ποῦ ἐρχόμαστε νὰ ἰδοῦμε τὸ δέντρο τοῦ Χριστοῦ!» ἀποκρίνονται τὰ μικρὰ παιδιὰ. «Ὁ Χριστὸς ἔχει, τὰ Χριστοῦγεννα, πάντα ἓνα ὠραῖο δέντρο γιὰ τὰ παιδιὰ ποῦ δὲν ἔχουνε δικὸ τους χριστουγεννιάτικο δέντρο!»

Καὶ ὁ μικρὸς μαθαίνει πῶς ὅλα αὐτὰ τὰ παιδάκια ἦταν μικρὰ δυστυχημένα ὅπως κ' αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἄλλα ἔχουνε βρεθεῖ παγωμένα μέσα στὰ καλόθια, ὅπου τᾶχαν παραιτήρει στοὺς δρόμους· ἄλλα τᾶχαν στραγγαλίσει οἱ Φινλανδὲς παραμάννες, ἄλλα εἶχαν πεθάνει στὰ ὄρφανοτροφεῖα, κ' ἄλλα εἶχαν τελειώσει ἀπὸ τὴν πείνα τοὺς κρεμασμένα ἀπὸ τὸ στερεμένο βουζὶ τῆς μάννας τους, ὅταν εἶχε πέσει ἡ πείνα στὴ Σαμαρᾶ· κ' ὅλα τώρα ἦταν ἐκεῖ, εἶχαν γείνει ἄγγελοι στὸ σπίτι τοῦ Χριστοῦ, ποῦ τώρα, νάτος! ἦταν ἐκεῖ ἀναμεταξύ τους, χαμογελῶντας καὶ βλογῶντας, αὐτὰ καὶ τὲς ἀμικτωλὲς τους μαννάδες. Γιατί ὡς κ' αὐτὲς ἦταν μαζὴ τους, οἱ μαννάδες τους, καὶ τὰ παιδιὰ πετοῦσαν καὶ τὲς φιλοῦσαν καὶ τοὺς σφούγγιζαν τὰ δάκρυα μὲ τὰ μικρὰ τους χέρια καὶ τοὺς ἔλεγαν νὰ μὴν κλαῖν πλιά, ἀφοῦ τώρα ἦταν ὅλοι εὐτυχημένοι...

Τὸ πρῶτ' οἱ ὑπηρετὲς βρῆκαν πίσω ἀπὸ μιὰ σελίδα ξύλα τὸ λείψανο ἐνοῦ μικροῦ παιδιοῦ παγωμένου· βρέθηκε κ' ὅλας τὸ σῶμα τῆς μάννας ποῦχε πεθάνει στὸ κατώγι. Καὶ οἱ δύο, τὸ ξέρετε τώρα, εἶχαν ἀνταμωθεῖ στὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ.

Γιατί έγραφα αυτήν την παιδιστική ιστορία, που κάνει παράξενη εντύπωση μέσα στο σημειωματάρι ένοϋ συγγραφέα σοβαροϋ, έγω που είχα υποσχεθεί να μη σημειώνω μέσα σ' αυτό παρά πράματα αληθινά και που έγιναν;

Μά ιδού, μου φαίνεται πώς όλα αυτά εμποροϋσαν αληθινά να χουν γίνει... Μάλιστα τὸ εύρεμα από τὰ δυὸ λείψανα!.. Όσο για τὸ Χριστουγεννιάτικο δέντρο... ὦ Θεέ μου! δὲν εἶμαι μυθιστοριογράφος για να έφευρίσκω κάτι;

ΣΟΝΕΤΟ

Τὰ σπλάχνα τόση λάβρα μῶχει κάψει,
Ποῦ ἡ δόλια μου ἡ ψυχὴ θέλει νὰ δράμει
Στῆς Λησμονιάς τὸ γάργαρο ποτάμι,
Νὰ βρεῖ δροσιὰ ποῦ θὰ τὴν ἀναπάψει.
Νακρὸ εἶναι τὸ ταξίδι καὶ θὰ κλάψει
Πρὶν ν' ἀντικρῦσει τὸ γλωρὸ καλάμι
Στὸ ἀπόκοσμο λιβάδι! ἄχ σ' ὅ,τι κάμει
Ἡ Μοῖρα νὰ πονεῖ τῆς ἔχει γράψει.
Κ' ἔχω τὸ φόβο μὴν τῆς πάει κατόπι,
Σὰν ὄνειρο στὸ ἠλύσιο καταπότι,
Βαρειά καὶ ἐνάντια ἡ ἀπελπισμένη θλίψη·
Γιατὶ στὸν κόσμον μ' ἔχει τυραννήσει
Μιά δίψα ἀγάπης ποῦ δὲν ἔχει σβήσει
Καὶ ποῦ οὔτε ἐκεῖ ποτὲ ἴσως δὲ θὰ λείψει.

A. DE VIGNY

ΤΟ ΒΟΥΝΟ ΤΩΝ ΕΛΙΩΝΕ

I

Ἐτότες νύχτα ἦταν, καὶ ὁ Ἰησοῦς μονάχος περπατοῦσε,
Καὶ σὰ νεκρὸς σαβανωτὸς ἄσπρο σκουτὶ έφοροῦσε·
Οἱ μαθητὰδες στὸ ριζὸ τῆς ῥάχης έκοιμῶνταν,
Μὲς σιῆς ἐλιῆς, ποῦ ἀπὸ ἄνεμο ζαβὸν ἐλυγιζόνταν·
Ἄνατριχιδώντας σὰν αὐτὲς, ὁ Ἰησοῦς γοργὰ έπερπάτει·
Θλιμμένος μέχρι θάνατο, μὲ θολωμένο μάτι,
Μὲ μέτωπο γαμηλωτὸ, μὲ μπράτσα σταυρωμένα
Σὰ νυχτοκλέφτης ποῦ κρατεῖ τὰ ὅ,τι ἄρπαξε κρυμμένα,
Γνωρίζοντας καλύτερα τὰ βράχια ἀπὸ σιασμένο
Στρατὶ, σὲ μέρος σταματῶ Γεθσημανῆ κρασμένο.
Γονατισμένος, καταγῆς τὸ μέτωπο ἀκκουμπάει·
Μετά: «Πατέρα!» κράζοντας, τὸν οὐρανὸ κοιτάει.—
Μὰ μένει μαῦρος ὁ οὐρανός, φωνὴ ὁ Θεὸς δὲ βγάνει.
Σαστίζοντας σηκώνεται, γοργὰ τὸ δρόμο πιάνει,
Σκουντιῶντας πὲς τρεμάμενες ἐλιῆς. Ἄργος, κρυωμένος,
Ἄπ' τὸ κεφάλι του ἰδρωτας σταλάζει ματωμένος.
Πισοδρομάει, κατηφορῶ, φωνάζει τρομασμένα:
«Δὲν έμποροῦσετε ἄγρυπνοὶ νὰ μείετε μ' ἐμένα;»
Μὸν ὕπνος τοὺς ἀπόστολους θανατερὸς βαραίνει.
Εἰς τοῦ δασκάλου τῆ φωνὴ κουφὸς κι' ὁ Πέτρος μένει.
Τότες ἀργὰ τοῦ Ἄνθρώπου ὁ Γιὸς ὀπίσω ἀνηφοράει·
Σὰν πιστικὸς τῆς Αἴγυπτος στὸ σκέλος έρευνάει
Μῆνα φωτιά τὸν Ἄγγελο κἀνα ἄστρο στὸ σκοτάδι.
Μὰ ἀπλώνεται ἕνα σύγνεφο κατάμαυρο ὡς μαγνάδι
Χήρας, καὶ οἱ δίπλες του συγκλειοῦν τὴν ἐρημιὰ. Ἐθυμήθη
Ἐτοῦ Ἰησοῦς τὰ τι ὑποφέρισε, τὸ πόσο ἐτυραγνήθη
Τριαντατρεῖς χρόνους, καὶ ἄνθρωπος ἐγένη, κ' ἔκλεισέ του
Ἡ σκιάξη τῆ θνητῆ καρδιὰ κι' ἀνίκητα ἔσφιξέ του.
Ἄκουσε κρυάδα. Τρεῖς φορὲς ἐφώναξε «Πατέρα!»
Τοῦ κάκου. Μόνον ἀπάντησε τὸ βογγητὸ τοῦ ἄερα.

Ἔλεσε χάμον καθιστός, καί, ὡς ἀπ' τῆ θλίψη ἐπίσθη,
Περὶ γὰ κόσμον κι' ἄνθρωπο σὰν ἄνθρωπος στοχάστη.—
Καὶ ἡ γῆς, καθὼς ἀγροίκησε τὸ Λυτρωτὴ νὰ πέφτη
Στοῦ Δημιουργοῦ τὰ πόδια ὀμπρός, ἀπὸ σεισμὸ ἑσαλεύτη.

II

Ἔλεγε ὁ Ἰησοῦς: «Πατέρα μου, λιγόνκι ἄσε νὰ ζήσω!
Μὴν κλείσης τὸ κιτάπι μου πρὶν ὅλα ξεστομίσω!
Δὲ βλέπεις κόσμον κι' ἄνθρωπο μαζί μου ποῦ ὑποφέρει
Καὶ μὲς στὴν ἀπαλόμη σου σπαρτάρισμα τὸν δένει;
Αὐτὸ εἶν γιὰτὶ φοβάται ἡ Γῆς πῶς γήρα θ' ἀπομείνη,
Σὰν ἀπεθαίνει ὄπου ἔχει τῆς καινούργιο λόγο κρίνει,
Καὶ γιὰτὶ στ' ἄδειο στήθος τῆς νὰ πέση ἔχεις ἀφίσει
Μόνο μιὰ λέξη τ' οὐρανοῦ, ποῦ ἔχει παντοῦ ξεχύσει
Τὸ στόμα μου. Μὰ ἡ λέξη αὐτὴ μιὰ τέτοια ἔχει γλυκότη,
Κ' εἶν τόσο ἀγνή, ποῦ ἔβληκε τὴν πρόσκαιρη ἀνθρωπότη
Πῶς μέθησε μὲ μιὰ σταξιά ζωὴ καὶ θεωσύνη
Σὰν, τὴν ἀγκάλη ἀνοίγοντας, ἐγὼ εἶπα: «Ἀδερφωσύνη!»

«Τὴν πονεμένη μου ἐντολή, Πατέρα, ἀνέχω σώσει,
Ἄν τὸ Θεὸ μὲ τοῦ σοφοῦ τὴν ὄψη ἔχω κουπώσει,
Τὸ τίμημα τῆς θύσιασης τοῦ ἀνθρώπου ἂν ἀλλαγμένο
Τὸ ἔχω, ἂν ἀντὶς γιὰ τὰ κορμιά τὰ πνέματα λαβαίνω,
Παντοῦ ὑποκατασταίνοντας στὸ πρᾶμα τὴν εἰκόνα,
Στὸ θησαυρὸ τὸν ὀβολὸ, τὸ λόγο στὸν ἀγῶνα,
Τὸ χρυσὸ κῆμα τοῦ κρασιοῦ στὸ κόκκινο τοῦ αἵματος
Καὶ τ' ἄσπρο κι' ἄζυμο ψωμὶ στὰ μέλη τοῦ κρεάτου·
Ἄν τὸν καιρὸ ἔκοψα σὲ δυὸ μοιράδια, σκλαβωμένο
Τό 'να καὶ τ' ἄλλο λεύτερο.—καθὼς τὸ περασμένο
Ξεπλένω το μὲ τὸ αἷμα μου, καὶ τὸ κορμὶ μου φτίνει,
Ἄς χύσουμε μισὸ ἀπ' αὐτό, τὸ ἐρχάμενο νὰ πλύνη!
Ρίξ' τους εὐτὺς μισὸ ἀπ' αὐτό, Λευτερωτὴ Πατέρα,
Τ' ἀθῶο κι' ἀγαπησιάρικο, τὴ σήμερον ἡμέρα,
Στὴν κεφαλὴ ὅποιοι θὰ ῥθουνε νὰ ποῦν: «Γιὰ νὰ γλυτώση
Ὅλους κανεὶς συχωρετὸ εἶν ἀθῶους νὰ σκοτώση».—

Ξέρουμε μεῖς πῶς θὰ ἔβγουνε σὲ χρόνους μακρισμένους
Ἐξουσιαστὲς ἀπάνθρωποι μὲ γύρου τους στημένους
Ψευτοσοφοὺς ποῦ τῶν Ἐθνῶν τὸ πνεῦμα θὰ θολώσουν,
Γιὰτὶ στὴν Ἐαγορά μου αὐτοὶ νόημα πλαστὸ θὰ δώσουν.—
Ἄλιὰ! ἐνῶ ἀκόμα ἐγὼ μιλῶ κι' ἀκούγεται ἡ φωνὴ μου,
Φαρμάκι κιόλιν κάνουνε τὴν κάθε διδαχὴ μου.
Μάκρυνε αὐτὸ τ' ἀκάθαρτο ποτήρι ποῦ πικρὸ 'ναι
Παράνου ἀπὸ χολή, ἀψιθιά, νερὰ τῶ θάλασσῶνε.
Οἱ βέργες ποῦ μοῦ μέλλονται, τὸ στέφανο ἀπὸ ἀγκάθια,
Στὰ χέρια τὰ καρφιὰ, ἡ λογιὰ τοῦ στήθους μου τὰ βάρδια,
Καὶ στὸ ὕστερο ὄλος ὁ σταυρὸς, ποῦ ὀρθώνεται καὶ τάζει
Τ' ἀπάθια μου, Πατέρα μου, τόσο ὦ! δὲ μὲ τρομάζει!
Σὰν οἱ θεοὶ νὰ κατεβοῦν στοὺς κόσμους πιθυμήσουν,
Ἀχνάρια βαθυχάραχτα πρέπει σ' αὐτοὺς ν' ἀφίσουν·
Καί, ἂν πάτησα τὸ πόδι μου στὴν ἄπλερη αὐτὴ σφαῖρα,
Ποῦ οἱ στεναγμοὶ τῆς οἱ βαρνοὶ μ' ἐκράζαν νύχτα—μέρα,
Τὸ ἔκαμα 'τὶ ἔλεα ποῦ ἤθελα γιὰ ἀντὶς μου τῆς ἀφίσει
Δύο ἀγγέλους ποῦ τ' ἀχνάρι τους θὰ ἔχε ὁ ἄνθρωπος φιλήσει,
Τὴ Βεβαιότη τὴ φαιδρὴ καὶ τὴν πιστὴν Ὀρπίδα,
Ὅπου χαμόγελα σκορπᾶν στὴ θεοτικὰ πατρίδα.
Μὰ πάω ν' ἀφίσω αὐτὴν τὴ γῆς τὴν ἄμοιρη, καὶ ὡστόσο
Αὐτὸ τῆς φτώχειας τὸ μαντὺ μόνον ἔχει ἀκροσηκώσω,
Ποῦ τὴν τυλίγει πένθιμο, μοιραῖο, καὶ ποῦ τὴ μιὰ
Ἄζη κρατεῖ τοῦ τὸ Κακὸ, τὴν ἄλλη ἢ Ἀμφιβολία.

«Κακὸ κι' Ἀμφιβολία! Μεμιὰς μπορῶ νὰ τ' ἀφανίσω.
Τὰ ἔχει προβλέψει καὶ τὰ δυὸ. Συχώρα νὰ ξαγνίσω
Ἐσὲ γιὰ τὸ πὼς τὰ στρεῖξες.— Αὐτὴ ἡ κατηγορία
Πλακώνει ἀπ' ὅλες τὲς μεριὲς βαρυνὰ τὴ δημιουργία!—
Στὸ ἔρμιο του μνήμα ὁ Λάζαρος ἄς κάμουμε ν' ἀνέβη.
Πλιὰ τῶν νεκρῶν τὸ μυστικὸ τὸ μέγα ἄς μὴ στερεύη,
Καὶ ἄς κάμουμε τὸ τί ἔχει ἰδεῖ νὰ θυμηθῆ. Ἄς μιλῆση.—
Τί ὀλοκαίρις δουράει καὶ τί μιὰ μέρα θένα σβήση·
Τί ἔβαλε ὁ Κύριος στὴν καρδιὰ τῆς φύσης μέσα· ἐκείνη
Ἄπὸ τὸ κάθε πλάσμα τί παίρνει καὶ τί τοῦ δίνει·
Ποιὰ νὰ 'ναι μὲ τὸν οὐρανὸ τὰ κουβεντιάσματά της,

Ὁ ἀνείπωτός της ἔρωτας καὶ τὰ σεμνὰ δεσμά της·
 Πῶς ὅλα μέσα της χαλᾶ, πῶλε ὅλα καινούργώνει·
 Γιατί ἄλλα κρύβει μέσα της, πάλε ἄλλα φανερώνει·
 Ἄν κ' οἱ ἄλλοι ἀστέρες τ' οὐρανοῦ γραμμὴ ἐδοκιμαστήκαν,
 Κ' ἐφταίξαν σὰν αὐτὸν ἐδῶ καὶ ἀπέκεια ἐλυτρωθήκαν·
 Ἄν εἶναι γιὰ κεινοὺς ἢ γῆς ἢ γιὰ τὴ γῆς ἐκεῖνοι·
 Ποιὰ εἶν τοῦ μυστήριου ἢ ξαστεριά, τοῦ μύθου ἢ ἀληθωσύνη,
 Τοῦ λογικοῦ ἢ ψευτιά, ἢ ἀγνωσιὰ τῆς γνώρισης· δεμένη
 Στὴν ἀχαμνὴ της φυλακὴ γιατί ἡ ψυχὴ νὰ μένη·
 Καὶ γιατί δρόμοι δύο πλατυοὶ μὲ σμίξη τους καμῖα,
 Ἡ βαρεμάρα ἀπόδωθε, πὸν τὴ γεννᾶ ἢ ἡσυχία,
 Καὶ ἀπόκει ἢ λύσσα ἢ ἀνέσωστη τῶν ἄσπιτων παιδῶνε,
 Ὁ λήθαργος ἀπόδωθε, σπασμοὶ ἀποκεῖ· καὶ ποιό ναι
 Τάχα αἴτιο πὸν, κρεμᾶμενος σὰ σπάθα δίχως λάψη,
 Τὴ φύση ὁ θάνατος χτυπᾶ καὶ θλίβει δίχως πάψη·
 Δίαιο, καλὸ, ἄδικο, κακὸ, πρόστυχα ἂν εἶν συβάντα
 Πὸν βρίσκονται μοιρογράφια στὸν ἴδιον κύκλο πάντα,
 Ἡ ἂν εἶναι οἱ δύο πόλοι οἱ τρανοὶ, πὸν ὄλο τὸ πᾶν τραυᾶνε,
 Καὶ στές τεράστιες πλάτες τους γῆς κι' οὐρανοὺς βαστᾶνε·
 Καὶ τοῦ Κακοῦ τὰ πνέματα θρίαμβο γιατί λαβαίνουν
 Ἄπὸ τ' ἀνάξιαστα κακὰ, τὰ νήπια πὸν πεθαίνουν·
 Καὶ ἂν τὰ Ἔθνη εἶναι ἄντρες γνωστικοὶ πὸν μέσα στ' ἀγριο-
 [καίρια

Τοὺς ὀδηγᾶν τῶν Ἰδεῶν τῶν θείων τὰ χρυσὰ ἀστέρια,
 Ἡ στὴ νυχτιὰ τρελὰ παιδιὰ, πὸν φωτερὰ δὲν ἔχουν,
 Ὅπὸν σκονιάφτουνε καὶ κλαίν, τὸ δρόμο δὲν κατέχουν·
 Καὶ ἂν, ὄντις ὡς καὶ τὸ ὕστερο κλονὶ ἄμμο θά ᾽χη χύσει
 Πιὰ τῶν Καιρῶνε τὸ φθαρτὸ ρολοὶ καὶ σταματήσει,
 Ἔνα σου ἀνάβλεμμα, ἔνα σου κράξιμο, τοῦ στηθιοῦ μου
 Ἔνα βαθὺ ἀναστέναγμα, σημεῖο ἔνα τοῦ σταυροῦ μου
 Θὰ δυνηθῇ τὰ Βάσανα τὰ Αἰώνια ν' ἀναγκάση
 Ν' ἀσκώσουνε τὸ νύχι τους, καὶ ἡ Κόλαση ν' ἀδειάση :—
 Αὐτὰ ὅλα θ' ἀποκαλυφτοῦν σὰν ὁ ἄνθρωπος νογᾶη
 Ἄπὸ ποιούς τόπους ἔρχεται καὶ σὲ ποιούς τόπους πάει.»

III

Ἔτοι ἐμιλοῦσε ὁ θεῖος Ὑγιὸς σιὸ θεῖον Πατέρα. Ἄκόμα
 Προσπέφτει, ὀρπίζει, καρτερεῖ. Μὰ ἀνοίγει πιὰ τὸ στόμα
 Καὶ λέει βαδίζοντας ὀμπρός : «Τὸ θέλημά σου ἐσένα
 Παντοπινὰ νὰ γένηται, καὶ ὄχι ὅ,τι ἀρέσει ἐμένα !»
 Βαθυὰ τρομάρα, ἀπέραντη ψυχῆς στενοχωρία
 Διπλιάζουν τὸ μαρτούριο του καὶ τὴν ἀργὴ ἀγωνία.
 Τηρᾶει πολλὴ ὥρα, ὥρα πολλὴ ζητᾶει, μὰ δὲ θωρᾶει.
 Σὰ λύπης μάρμαρο ὁ οὐρανὸς παντοῦ μαυρολογεῖ.
 Μὲ δίχως φέγγη ἢ Γῆς, χωρὶς ἀστέρι ἢ αὐγούλας χρῶμα,
 Καὶ δίχως φέγγη τῆς ψυχῆς, ὡς εἶναι τὴν ἀκόμα,
 Σπαρτάριζε. — Πατήματα σιὸ δάσος ἀγροικαίε,
 Καὶ ἀπέκεια βλέπει τὸ δεδι τοῦ Γιούδα νὰ περνᾶη.

Η ΣΙΩΠΗ

Ἄν εἶναι ἀλήθεια πὸς αὐτὰ, πὸν τὸ χαρτὶ ἀραδιάζει,
 Ὁ Γιὸς τοῦ Ἀνθρώπου σῶν Γραφῶν τὸν Κῆπο ἔχει μιλήσει,
 Ἄν, ἄφωνος, τυφλὸς, κουφὸς σιὸ πλάσμα πὸν τὸν κράζει,
 Σὰν ἀποροίματα ὁ Οὐρανὸς μᾶς ἔχει ἀπαρατήσει,
 Ὁ δίκιος εἰς τὴ λείψη αὐτῆ τὴν καταφρόνησὴ του
 Θὰ στήση ἐνάντια ἐδῶ-κι' -ὀμπρός, καὶ μὲ μία κρύα σιωπὴ του
 Στὴν ἀναιώνια τοῦ Θεοῦ σιωπὴ θέν' ἀπαντήση.

(Μετάφρ. Α. Μ.)

ΠΙΝΑΚΑΣ

Δ. ΓΑΛΑΝΗ

Nature morte, — Ευλογεσφία. — Σελ. 27.

Μ. ΓΚΟΡΚΥ

Μπρός στη Ζωή. — Σελ. 108.

Α. DAUDET

Τὰ δύο καπηλειά. — Διήγημα. — Σελ. 14.

Σπίτι γιά πούλημα — Διήγημα — 118.

ΕΙΡ. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Στήλη 'Επίκαιρη. — Σελ. 9, 80.

'Επίγραμμα του τάφου μου. — Σελ. 17.

'Αγάπης ξύπνημα. — Ποίημα. — Σελ. 76.

'Ο Γέρω βολιστής — Διήγημα. — Σελ. 111.

DOSTOIEVSKY

Τὰ Χριστούγεννα του φτωχού παιδιού. — Σελ. 141.

ΕΛ. ΘΕΟΤΟΚΗ

Τὰ Λουλούδια. — Ηεζό ποίημα. — Σελ. 82.

Οί Πρόσφυγες — Διήγημα — Σελ. 125.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

Goëthe. 'Ερμᾶνος και Δωροθέα. — Σελ. 18, 41, 53.

Σονέτο. — Σελ. 79.

Sakespeare. 'Οθέλλος. Πράξη Α'. Σκηνή Γ'. Σελ. 123.

Μακβέθ. Πράξη Δ'. Σκηνή Α'. Σελ. 134.

Καλιδάσα. — Μαλάβικα και 'Αγνιμίτρας. — 'Ινδ. δράμα.

Πράξη Α' και Β'. Σελ. 191.

ΛΟΥΚΡΗΤΙΟΥ Περὶ φύσεως (Βιβλίο Γ'. Στίχ. 1—31). Σελ. 28.

Ν. ΚΕΦΑΛΛΗΝΟΥ

Τὰ μυστικά του γιατρού Τζών Μόρσε Χάλιφαξ.

Α'. 'Η παράδοση ιστορία του Χάνς. — Σελ. 29.

Β'. Τὸ μυστικό της ἀδελφής "Αννας. — Σελ. 66.

Α. ΚΟΓΕΒΙΝΑ

Εικόνα — Σελ. 12.

≡ 153 ≡

ΘΑΝΟΥ ΚΡΙΝΟΥ

'Οχι δὲν εἶμ' ἄπιστη. — Διάλογος. — Σελ. 3.

Α. ΜΑΒΙΑΗ

Σονέτο. — Σελ. 11.

'Η Αὐγή. — Ποίημα. — Σελ. 13.

Α. Μ.

Α. DE VIGNY. Τὸ βουνὸ τῶν ἐληῶνε. — Ποίημα. — Σελ. 147.

Σ. ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑ

Στίχοι. — Σελ. 7.

Στροφές. — Σελ. 39, 110, 117.

Κ. ΠΑΛΑΜΑ

Μιά σκέψη μέσα μου. — Ποίημα. — Σελ. 77.

Ψυχασάββατο. — Ποίημα. — Σελ. 78.

Β. Γ. ΣΤΕΦΕΛΙΔΗ

Τὸ σιγαράκι. — Ποίημα. — Σελ. 64.

Σὰν τὸ καπέλο. — Ποίημα. — Σελ. 64.

Τὸ περιστέρι. — Ποίημα. — Σελ. 65.

Α. ΤΟΛΣΤΟΗ

Παιδική Σοφία. 'Η φυλακή. — Διάλογος. — Σελ. 25.

Ι. ΤΥΠΑΛΔΟΥ

ΤΟΡΚ. ΤΑΣΣΟΥ. 'Ελευθερωμένη 'Ιερουσαλήμ.

('Άσμα Β'. Στροφ. 54-57) Σελ. 45.

ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΑΗ

Τὸ μαρτύριο της 'Αλεπούς. — Διήγημα. — Σελ. 84.

Με τὸ φύλλο του τοῦ Κερκυραϊκῆ 'Ανθολογία πύει προσωρινὰ τὴν ἐκδοσὴ της.